

Nationaal Programma Onderwijs en cultuureducatie

13 april 2021

Context

In februari van dit jaar hebben de onderwijsministers aangekondigd dat er een Nationaal Programma Onderwijs komt voor al het onderwijs om de opgelopen achterstanden op alle onderwijsgebieden (kwalificatie, socialisatie, persoonsontwikkeling) zo veel mogelijk in te lopen in de schooljaren 2021-2022 en 2022-2023. Voor dit programma is in totaal 8,4 miljard euro uitgetrokken, dat grotendeels naar de scholen zal gaan. Een deel van het geld is ook bestemd voor gemeenten om scholen flankerend te ondersteunen, met name op het gebied van jeugdzorg.

Context

Het rijk heeft naast de [brief van februari](#) waarin de kamer geïnformeerd wordt, twee brieven gestuurd aan het onderwijs met daarin meer informatie. Op 23 maart is een [brief](#) aan de scholen gestuurd om hen te informeren over de aanpak. Daarin staat te lezen dat de scholen een analyse van de achterstanden op zowel school- als leerlingniveau moeten maken, en dat op basis van deze analyse er voor de zomer een plan moet liggen voor de aanpak van de komende twee schooljaren. Dit plan moet opgesteld worden met behulp van een 'menukaart' die het rijk nog zal ontwikkelen en waarschijnlijk eind april zal presenteren. Op [8 april](#) heeft het rijk informatie gegeven over de schoolscan in grote lijnen met een aparte versie voor PO, VO en SO.

Voor het MBO en het hoger onderwijs heeft het ministerie een [apart traject](#) ingericht. Belangrijkste onderwerpen zijn financiële ondersteuning studenten, docenten en onderzoekers, begeleiding van studenten en meer fysiek onderwijs. Anders dan bij het funderend onderwijs moeten de plannen voor deze aanpak nog uitgewerkt worden.

Belangrijke aandachtspunten

- Analyse op het gebied van leerachterstanden

Ondanks dat de leerachterstanden voor alle leergebieden volgens de brieven van het ministerie meegenomen moeten worden, geeft het ministerie tegelijkertijd aan dat scholen voor de analyse van de achterstanden gebruik kunnen maken van de instrumenten die zij al gebruiken voor de voortgang in de verschillende leergebieden. Omdat in het primair onderwijs lang niet alle scholen de ontwikkeling in het leergebied kunst en cultuur monitoren bestaat er het risico dat scholen die achterstand niet in kaart brengen omdat ze daar geen instrument voor kennen. In het voortgezet onderwijs zullen de kunstvakdocenten wel aan kunnen geven welk deel van het programma niet plaats heeft kunnen vinden en zal dit probleem niet zo snel optreden. Wanneer achterstanden op het gebied van kunst en cultuur niet meegenomen worden in de analyse bestaat er grote kans dat zij ook niet meegenomen worden in het plan van aanpak voor de komende twee jaar.

Tip: *Breng onder de aandacht van de school dat de leerachterstanden in alle leergebieden, dus ook op het gebied van kunst en cultuur, meegenomen moeten worden in de analyse. Ondersteun de directie daarbij, indien gewenst en mogelijk.*

- Analyse op het gebied van sociale en persoonlijke ontwikkeling

Om de achterstanden in sociale en persoonlijke ontwikkeling in kaart te brengen wordt gevraagd aan leerkrachten en docenten om hun persoonlijke waarneming daarvoor (ook) te gebruiken, naast eventuele beschikbare instrumenten. Ook wordt hen gevraagd hierin het oordeel van anderen, zoals de ouders, te betrekken.

Tip: *Als externe cultuurprofessionals, zoals gastdocenten, jeugdtheaters of educatief medewerkers van musea een cultuurproject hebben gedaan met leerlingen kan dit waardevolle informatie opleveren voor docenten. Zorg er voor dat docenten deze informatie ook opvragen en dat externe cultuurprofessionals dit ook doorgeven.*

- **Menukaart met bewezen interventies**

Het ministerie heeft aangegeven dat er een 'menukaart' komt met bewezen interventies. Deze interventies worden op een hoog abstractieniveau beschreven (zoals 'zomerschool') en moeten een nadere invulling krijgen. Het is aan de scholen om een plan van aanpak te maken op basis van hun analyse en de 'menukaart'. Er zal een vertaling moeten komen van de meer abstracte interventie naar concrete lessen en activiteiten. LKCA is op dit moment bezig een opzet te maken voor een handreiking om interventies te kunnen beschrijven en inzetten.

Tip: *Ondersteun directies en scholen met concrete voorbeelden op het gebied van kunst en cultuur om invulling te geven aan de meer abstracte interventies. Kijk daarvoor bijvoorbeeld eens naar de uitgave [Kijk eens wat er kan](#).*

- **Uitvoeren plan van aanpak leerachterstanden**

Wanneer het plan van aanpak er ligt moet er ook een planning en uitvoering komen. Er klinken nu al geluiden dat scholen het niet altijd makkelijk zullen vinden om daar uitvoering aan te geven. Mogelijk kan er ondersteuning geboden worden bij de uitvoering.

Tip: *Om de achterstanden op het gebied van cultuureducatie in te lopen kan er gebruik worden gemaakt van zowel kunstvakdocenten als van externe kunstprofessionals, zoals van jeugdtheater of musea. Wanneer bevoegde kunstvakdocenten ingezet kunnen worden verdient het aandacht om ook naar de positie van de kunstvakdocent in het docententeam te kijken en de vakdocent zo goed mogelijk in het team op te laten nemen. Het schoolteam ervaart daardoor (beter) de meerwaarde van een dergelijke vakspecialist (of meerdere specialisten). Maak bij de inzet van externe kunstprofessionals zoveel mogelijk gebruik van bestaande structuren, zoals de penvoerders Cultuureducatie met Kwaliteit, icc-trainers en cultuurcoördinatoren, en al aanwezige vakdocenten, zodat scholen niet door heel veel partijen overspoeld worden. En kijk ook eens naar de verbinding vanuit school met buitenschoolse activiteiten.*

- **Uitvoeren plan van aanpak sociale en persoonlijke ontwikkeling**

Kunstvakken lenen zich bij uitstek voor persoonlijke en sociale ontwikkeling en kunnen daar goed voor ingezet worden. Bij het inlopen van achterstanden op deze gebieden kunnen dus ook activiteiten op het gebied van kunst en cultuur aangeboden worden aan leerlingen.

Tip: *Ga met de school ook in overleg over de inzet van kunst- en cultuuractiviteiten om leerlingen weer meer met zichzelf en met elkaar in contact te brengen. Kijk daarbij ook welke verbindingen er mogelijk zijn met buitenschoolse activiteiten en belevingen en zet de lokale (culturele) infrastructuur daar voor in. Maak daarbij gebruik van de bestaande structuren van penvoerders, icc-trainers en cultuurcoördinatoren en aanwezige vakdocenten.*

- **Werkdruk in het onderwijs**

Het afgelopen schooljaar en de opgelopen achterstanden hebben voor veel werkdruk en stress gezorgd bij veel scholen. Eén van de manieren om werkdruk te verlagen is de inzet van (meer) vakdocenten, bijvoorbeeld voor kunst en cultuur.

Tip: *Benoem in je gesprek met de school over het Nationaal Programma Onderwijs ook de mogelijkheid om gedurende de looptijd van 2 jaar een deel van het budget ook in te zetten voor het aanstellen van kunstvakdocenten als onderdeel van het team om te komen tot een meer structurele aanpak. Hopelijk leidt dit er toe dat scholen op termijn deze docenten willen behouden in hun school.*

Tot slot

Het traject van het Nationaal Programma Onderwijs is nog volop in ontwikkeling. Zo weten we nog niet hoe de menukaarten er uit gaan zien, welke voorwaarden er voor het plan van aanpak gesteld worden en hoe de budgettaire verdeling precies plaats gaat vinden. Houd daarom de actuele ontwikkelingen op onze website in de gaten of neem contact op met Ronald Kox (ronaldkox@lkca.nl)